Canadian Israelite
The first and only Jewish Weekly in the entire Dominion of Canada
Office: 823 Main St. St.-John 1454

דער קענעדער איד

Der Canader Yid
דאס ערשטע און איינציגע וואכענבלאט אין וויניפעג און גאנץ קענעדע
אפיס 823 מיין סט. סט.-דזשאן 1454

Vol. II. No. 47. Winnipeg, Friday, November 24th, 1911.
Price Two Cents
וויניפעג, פרייטאג, ג׳ כסלו תרע״ב. לויף נומער 62.

מאניטאבא ווערט דריי פאך פערגרעסערט.

לעצטע וואך איז די פראווינץ מאני-טאבא פערגרעסערט געווארען פון 73,732 אויף 229,926 סקווער מייל, מאניטאבא ווערט יעצט איינשליסען אין זיך כמעט די גאנצע פראווינץ קעוואנטין און ווערט זיך ציהען ביז האדסאן ביי. דאס איז בעשטימט געווארען היינטיגע וואך אין פארלאמענט אין אטאווא, דער קאמפף פון דער פראווינץ מאני-טאבא אז זי זאל זיך אויסגלייכען מיט אלע איבעריגע פראווינצען ווערט שוין נעפיהרט זייט 40 יאהר כמעט פון 1870 טען יאהר ווען מאניטאבא איז געווארען א פראווינץ. פאר וואס מען האט אין יאהר 1870 נעמאכט פון מאניטאבא אזא קליינע פראווינץ איז נאך ביז היינט ניט בעוואוסט. מען ווייס אבער אז פון דאן אן האט זיך די פראווינץ כסדר גע-טרייעלט, ביז ענדליך דער קאמפף איז געקרוינט געווארען מיט אן ערפאלג. זי ווערט נאך אלץ זיין קלענער אין שטח ווי אלבערטא אדער סעסקעטשעוואן, אבער מיט א גאנץ קליינעם אונטער-שיעד.

דער שטח פון די קענעדער פראווינ-צען איז ווי פאלגט; קוויבעק פערמאגט 351,873 סקווער מייל; אנטעריא פער-מאגט 260,862; בריטיש קאלאמביא 372,630; אלבערטא 253,540; סעס-קעטשעוואן 250,560; מאניטאבא פרי-הער 73,732 און יעצט 229,926 סקווער מייל. די גאר קליינע פראווינצען זיינען נאווא סקאטשיא, ניו בראנזוויק, פרינס עדווארד איילענד. מיט דער פערגרע-סערונג פון פראווינץ מאניטאבא ווערט זיך אויך מוזען בייטען איהר פאליטישע לאגע אין דער פעדעראלער רעגיערונג, און ווערט האבען מעהר איינפלוס.

מר. ח. זאלצמאן אלס סקוהל טראסטי פון דער נארטה ענד.

מר. ח. זאלצמאן, וועלכער איז גוט בעוואוסט אין דער היגער ראדיקאלער קאלאניע ווערט ארויסגעשטעלט פון דער סאציאל דעמאקראטישער פארטיי אלס סקוהל טראסטי אין דער נארד ענד.

מר. זאלצמאן האט גוטע געלעגענ-הייטען צו ערוועהלט ווערען פאר דיזען אמט דען ער איז גוט בעקאנט אויך צווישען די אנדערע פאראיינערס, ווי גאליציאנער, פאלאקען, דייטשען א. ז. וו. און וואס ער נויטיגט זיך יא איז די סימפאטיע פון די היגע אידען. די אי-דען ווייעדער, גלויבען מיר, וועלען אלע זיך בעמיהען אז מר. זאלצמאן זאל ער-וועהלט ווערען, ניט קוקענדיג דערויף וואס פיעלע אידען צונעהען זיך מיט איהם אין די אנשויאונגען און מיינונ-גען. זאלצמאן איז א סאציאליסט אבער אן ערנסטער אין זיינע איבערצייגונגען און מיר דארפען צו אן ערענטליכער נעגנער אימער טאלעראנט זיין.

זאלצמאן איז א יונגער און פעהיגער מאן און ווערט אהן צווייפעל פיעלעס אויפטהאן פאר דער נארד ענד אלס סקוהל טראסטי, ווי עס ווערט זיין צו זעהען פון זיין ערקלעהרונג וואס ער ווערט פערעפענטליכען אין נעקסטען נו-מער „קענעדער איד״.

און אז מיר נויטיגען זיך אן אן איי-נענעם פארשטעהער אין דער סקוהל באארד איז נענוג פאר יעדען אידען אי-בערצולעזען דאס קורצע בריוועל פון אונזער קאלגאריער קארעספאנדענט מר. קופער (4טע פיידזש), וואו ער בע-שרייבט ווי די גלחים האבען בעשלאסען צו פאדערען פון דער קענעדער רעגיע-רונג זי זאל איינפיהרען א לאו דאס יעדער קינד צו וואס פאר א רעליגיאן ער זאל ניט בעלאנגען, זאל מוזען לער-נען די קריסטליכע רעליגאן. מיר זייגען מעהר ווי זיכער אז מר. זאלצמאן, אלס אידישער פארשטעהער, ווערט קעמפפען געגען דעם פינסטערען פאנאטיזם פון די גלחים און זייער תברותא.

און אויב נור דערפאר אליין איז שוין גענוג אז די נארד ענדער בעפעלקערונג וואס איז, מעג זיין, געגען זאלצמאן׳ס איינשויאונגען, דארף יעצט אנווענדען אלע מעגליכקייטען און זעהען אז ער זאל מיט א גרויסער מאיאריטעט ער-וועהלט ווערען אלס סקוהל טראסטי.

עס זיינען אפילו פאראן אזש צוויי דאקטוירים וואס לויפען געגען איהם, אבער מען דארף ניט פערגעסען אז אויך מר. זאלצמאן איז ערשטענס אינם לעצ-טען יאהר אין אוניווערזיטעט אלס סי-וויל אינזשעניר און איז אפשר מעהר בעקאנט מיט עדיוקיישאן פאר קינדער ווי א „דאקטאר״. און צווייטענס איז ער אהן צווייפעל מעהר בעקאנט אין דער נארד ענד און האט גרעסערע שאנסען ערוועהלט צו ווערען.

די ערשטע זיצונגען אין קענע-דער פארלאמענט

זעהר היטציגע דעבאטען זיינען פאר-געקומען דיזע וואך אין פארלאמענט אין אטאווא, צווישען דער אפאזיציאן און דער נייער רעגיערונג. די הויפט אטאקע האט אנגעפיהרט סיר ווילפריד לאריער אין בעצוג דער נייווי, אז קע-נעדא זאל האבען איינענעם פלאט. דערוויל האט ער גלענצענד אטאקירט די פעראייניגונג צווישען די נאציאנא-ליסטען און די ענגלישע אימפעריאליס-טען, און ער האט אויך בעריהרט די פראגע פון רעסיפראסי, זאגענדיג דער-ביי „אז זי איז נאך ניט טויט״ און אז מיר שטעהען נאך ניט ווייט פון א 21 טען סעפטעמבער, דער ענטפער פון פרעמיער בארדען איז געווען אז די פראגע וועגען דער נייווי ווערט מוזען איבערגעגעבען ווערען צו א רעפערענ-דום צו אלע בירגער פון קענעדא אדער עס ווערט מוזען זיין א דזשענעראל עלעקשאן, „ווייל מיר קענען אליין ניט בעשטימען אזא וויכטיגע פראגע, און מיר טארען זיך ניט איילען מיט איהר, מיר דארפען געהען פאמעליך און גוט אכטונג געבען״. סיר לאריער האט אויך שארף אטאקירט די קענעדער טראסטס וועלכע האבען מיט זייער גאנצער מאכט בעזיעגט דאס פאלק מיט דער רעסיפ-ראסיטי פראגע.

דיזע וואך איז אויך אריינגעטראגען געווארען דריי בילס פון דעפוטאט לאנ-קאסטער. דער ערשטער ביל לויטעט „אז יעדער מאן און פרוי וואס האבען געהייראט ציוויל, מוזען געזעצליך אנ-ערקענט ווערען פון יעדען רעליגיעזען פארשטעהער אדער קאורט, ניט ווי ביז יעצט ווען א קאטאליקין האט געהיי-ראט מיט א פראטעסטאנט אין קאורט פלעגט דער קאטאלישער גלח זיי ער-קלעהרען אלס אונגעזעצליך פערהייראט ווייל נאך דער קאטאלישער קירכע טאר א קאטאליק ניט נעהמען קיין פראטעס-טאנטין, אבער יעצט, אויב דער ביל ווערט דורכגעהן, ווערט די קירכע מוזען אנערקענען ציווילע הייראטס.

דער צווייטער ביל איז וועגען עלעק-שאנס, אז יעדער איינער האט נאר א רעכט צו שטימען אין זיין פלאץ וואו ער וואהנט און האט מעהר ניט ווי איין שטימע. ביז יעצט איז געווען איינגע-פיהרט אז איינער וואס האט געהאט ריעל עסטייט אין פערשידענע פלעצער האט איבעראל געהאט א וואוט.

דער דריטער ביל איז וועגען די רייל-ראוד קאמפאניעס אז זיי זאלען בע-צאהלען פאר ריילראוד קראסינגס.

ביי נאכטיגע קארס.

דער קאמפף פון די בירגער פון וויני-פעג אז די קאר קאמפאניע זאל לאזען לויפען א גאנצע נאכט די קארס, ניט ווי איצט וואס די קארס געהען נור ביז 2 אוהר ביי נאכט, ווערט האבען ערפאלג. די קאר קאמפאניע האט בעשלאסען נאכצוגעבען און אויף אזא אופן ווערט מען שוין זיך מעגען פערשפעטיגען א ביסעל, אבער טאקע נור אין שטאדט, אבער ניט אין די געגענדען ארום וויניפעג.

קאנגרעס פון שטאדט רעגיערונגען

אין בראנדאן, מאניטאבא, איז דיזע וואך אבגעהאלטען געווארען א קאנ-ווענשאן פון אלע מיוניסיפאלע רעגיע-רונגען פון גאנץ קענעדא. זעהר פיעל וויכטיגע פראגען זיינען בעהאנדעלט געווארען, צווישען וועלכע די הויפט פראגע איז געווען: ווי צו שאפען גוטע ראודס פאר גאנץ קענעדא. וויכטיגע בעשליסע זיינען אנגענומען געווארען אויף דער קאנווענשאן.

ווילפריד לאריער 70 יאהר אלט.

דיזע וואך האט סיר ווילפריד לאר-יער נעפייערט זיין 70 יעהריגען יובילע-אום. ער האט נעקראגען זעהר פיעל גראטולאציאנס טעלעגראמען פון דער גאנצער וועלט. עס זיינען אויך געווען אנגעקומען טעלעגראמעס פון פרעזי-דענט פאליער פון פראנקרייך, פון פרע-זידענט טאפט און פון קינג דזשארדזש פון ענגלאנד.

סארא בערנארד האט חתונה

סאראה בערנארד די וועלט בעריהמ-טע אידישע אקטריסע האט חתונה די צייטען פאר א בעלגישען ארטיסט וואס איז אין גאנצען אלט 26 יאהר. סאראה בערנארד איז שוין 67 יאהר אלט און האט שוין פערהייראטהע אייניקלעך.

כינעזער בענעהט זעלבסטמארד.

הערענדיג די נאכריכט אז זיינע פריינד אין סין נינג, כינא, זיינען יעצט אין דער רעוואלוציאן דער׳הרג׳ט גע-ווארען האט אין טשעטהעם אנטעריא דער כינעזישער לאנדרי מאן סעם לי זיך אויפגעהאנגען, מען האט איהם אבער בעצייטענס אבגעשניטען פון שטריק.

רעגיערונגס אויסגאבען.

זינט דער פארלאמענט האט זיך צו-נעמאכט ביז יעצט ווען ער האט זיך געעפענט האט די רעגירונג געספענדעט 1,250,239 דאלאר. צווישען די אויס-נעגעבענע געלדער איז שוין אריינגערע-כענט די 35 טויזענד דאלאר וואס האט געקאסט מקבל פנים זיין דעם נייעם גאווערנאר דזשענעראל.

די רעוואלוציאן אין כינא

ווי די לעצטע קייבעלס מעלדען האט מען געמאכט א פערזוך צו דער׳הרג׳ע-נען דעם יעצטיגען פרעמיער פון כינא יואן שי קא, וועלכער האט זיך אונטער-גענומען צו ראטעווען דעם טראהן. דערוויל האבען פיעלע פראווינצען זיך שוין איינגעארדענט רעפובליקאנישע רעגיערונגען. די אייראפעאישע מעכטע האבען, אונטער דעם אויסרייד, אז זיי-ערע אונטערטהאנען שטעהען אין גע-פאהר, אנגעהויבען שיקען מיליטער קיין כינא. און מערקווירדיג, גראדע אין דער צייט האט אנגעהויבען אנקו-מען נאכריכטען אז מיסיאנערען זייגען דער׳הרג׳עט געווארען, אום צו האבען א רעכטפערטיגונג פאר זייערע מיליטע-רישע עקספעדיציעס נאך כינא.

ליבעראלע פארטיי צושפאלטען.

נעכטען האבען די ליבעראלען פון אנטעריא ערקלעהרט אין פארלאמענט אלס ענטפער צו דער טראהן רעדע אז זיי געבען אויף די „טויטע״ רעסיפראסי-טי אישוי, דאגעגען האבען די וועס-טערן ליבעראלען ערקלעהרט אז זיי וועלען קעמפפען פאר רעסיפראסיטי, דערוויל זיינען די ליבעראלע רייהען צו-שפאלטען געווארען.

א שיף אין סכנה.

די שיף „פרינץ יאאכים״ פון דער האמבורג אמעריקאנער ליניע, וואס איז געגאנגען נאך סענטראל אמעריקא האט זיך ניט ווייט פון סאמאני אינזלען זיך אנגעשלאגען אן א שטיין און איז יעצט אין סכנה מיט איהרע 87 פאסאזשירען אויב מען ווערט אין גיכען ניט קומען איהר צו הילף, פארלויפיג זיינען, לויט די לעצטע נאכריכטען, זיבען שיפען ארויסגעפאהרען צו רעטען די פאסא-זשירען, צווישען וועלכע עס געפינט זיך אויך וויליאם דזשענינגס בריען מיט זיין פאמיליע.

נייע ריילראוד ליניעס

דער אייזענבאהן מיניסטער האט ארויסגעגעבען ערלויבנישען פאר מעהר ווי צוואנציג נייע ריילראוד ליניעס אין דער וועסט. דיזע אלע נייע ליניעס וועלען געבויעט ווערען פון דער סי פי אר, גרענד טראנק און סי ען אר. זעהר פיעל נייע לאנד ווערט א דאנק די נייע ליניעס געעפענט ווערען פאר נייע סעטלערס.

ווער עס איז הונגעריג
געהט אוועק זאט פון
וואַרשויער רעסטאראנט
55 מארטהא סטריט
פהאן מיין 8451 ד. ליווי, פראפ.

„בצלאל״ אויסשטעלונג אין וויניפעג.

א גרויסער און פראכטפאלער סטאק מיט פערשידענע ארטיקלען איז היינ-טיגע וואך אנגעקומען צו די היגע „בני ציון״ פון דער קונסט שוהלע „בצלאל״ פון ירושלים און אין גיכען ווערט פער-אנשטאלטעט ווערען די אויסשטעלונג.

מען דענקט אז די אויסשטעלונג זאל זיך אנפאנגען אום חנוכה.

נעקסטע וואך וועלען מיר געבען א גרויסען ארטיקעל וועגען „בצלאל״ פון אונזער נייען מיטארבייטער, דער גוט בעקאנטער פועל ציון דר. א. ז. ברו-כאוויטש, וואס ווערט בעקאנען די לע-זער פון „קענעדער איד״ מיט דער אר-בייט פון „בצלאל״.

א פייער אויף א שיף.

דער סטימער „לוסיטאניא״ פון דער קאנארד ליין, פערלאזענדיג ליווערפול נאך נויארק האט ביים ארויספאהרען זיך אנגעצונדען. דאס פייער איז אבער מיט דער הילף פון פייער לייטע און די פאסאזשירען איינגעלאשען געווארען, ניט שאדענדיג קיינעם.

סינגעל טעקס פאר לעטברידזש.

דער שטאדט קאנסול פון לעטברידזש האט איינשטימיג בעשלאסען צו איינ-פיהרען סינגעל טעקס פאר דעם נעק-סטען יאהר.

קיין אורזאכע

איהר האט ניט קיין אורזאכע ווארום איהר זאלט ניט נוצען מר. נ. סעגאל׳ס ברויט. דאס איז די איינציגע אידישע בעקעריי וואו אלעס ווערט געמאכט אויף דעם ריינסטען אופן פון דעם בעס-טען מעהל, אין יעדער צייט קענט איהר אליין אריינקומען און זעהען ווי מר. סעגאל גיט זיך די מיה אז דאס ריינקייט ביים באקען זאל אבגעהיט ווערען און דאס מעהל וואס ער קויפט זאל זיין פון דאס בעסטע און שענסטע פרישע און גוט געבאקענע חלות אדער ברויט קריגט איהר צו יעדער צייט. פראבירט איינמאל און איהר ווערט בליי-בען א שטענדיגער קונה ביי

N. SEGAL
510 Selkirk Ave.

„מירעלע אפרת״ אין קווינס האל.

די פארשטעלונג פון „מירעלע אפרת״ אין קווינס טהעאטער מיט דער מאדאם שעהנגאלד אין דער הויפט ראלע איז געווען א גרויסער סוקסעס. דאס טהעא-טער איז געווען פול געפאקט. נאכ׳ן דריטען אקט האט מר. טרילער איינער פון די מענעדזשערס בעדאנקט דעם פובליקום פאר זייער פאטראנייזען דאס טהעאטער צו זייער אונטערנעהמונג.

נעקסטע וואך וועלען מיר געבען א רעצענזיע ווי די פיעסא איז געשפיעלט געווארען.

חזן מייזעל דאווענט היינט

פאריגען מיטוואך אבענד איז רעוו. חזן ישעיהו מייזעל אנגעקומען קיין ווי-ניפעג און היינט און מארגען פריה ווערט ער דאווענען אין מיניוקס האל. עס איז צו האפען דאס ער ווערט אויך דא אין וויניפעג, ווי אין אנדערע שטעדט וואו-הין ער קומט, מאכען א פוראר מיט זיין דאווענען.

„פון מיין רייזע אין דער וועסט״.

אויס מאנגעל אין פלאץ האבען מיר היינטיגע וואך פערפעהלט צו געבען דאס ווייטערע קאפיטעל פון דער סעריע „פון מיין רייזע אין דער וועסט״. פון נעקסטע וואך אן ווערט זיך אנפאנגען די בעשרייבונג פון קאלגארי און אנדערע.

5,000 דאל. גע׳גנב׳עט.

א פעקעלע מיט 5 טויזענד דאלאר איז נעכטען ארויסגע׳גנב׳עט געווארען פון דעם סייף אין דעם אפיס פון דער סי ען אר. דעם גנב האט מען ביז יעצט נאך ניט געפונען.

נייער טרייעל פאר גאמפערס׳ען

דער סופרים קאורט פון קאלומביא דיסטריקט האט געארדערט א נייעם טרייעל פאר די אפיסערס פון די אמעריקאן פעדערישאן אף לייבאר סעמועל גאמפערס, פריינק מאריסאן און דזשאהן מיטשעל. ווי בעוואוסט איז די קייס געגען די אמעריקאן פעדעריי-שאן אף לייבאר מיט די בוק און סטאוו קאמפאני שוין איין מאל דיסמיסט גע-ווארען. יעדער איז דערום איבעראשט וואס מען האט ווידער אמאל אבגע-פרישט דעם טרייעל. עס קען זעהר מעגליך זיין דאס יעצט זאלען זיי פער-משפ׳ט ווערען, פאר קאנטעמפט אף קאורט. די ידיעה אז דער משפט ווערט נאכאמאל פארקומען האט אלעמען איבערראשט.

העכער א ביליאן דאלאר אין די וויניפעג בענק

דיזע וואך האבען די בענק אונטער-געפיהרט דעם באלאנס פון היינטיגעס יאהר, און די סומע אויף וועלכע די בענק אין וויניפעג האבען היינטיגעס יאהר געמאכט געשעפטען בעטרעפט 1,002,607,637 [איבער א ביליאן דאלאר].

חושך אין פארלאמענט.

נעכטען אבענד האלטענדיג א זיצונג אין פארלאמענט אין אטאווא, און דע-באטירענדיג וועגען דער נייווי, איז פלוצלינג אין מיטן רעדען פינסטער גע-ווארען, און די זיצונג האט געמוזט אונטערבראכען ווערען.

בוקארעסטער עלילת דם געפלאצט.

פון רומעניען ווערט געמעלדעט אז די בוקארעסטער אידען זיינען ניצול געווארען פון א בלוט בלבול וואס איז געמאכט געווארען אויף דעם אידישען גביר פינקעלשטיין.

די געשיכטע פון דעם עלילת דם איז ווי פאלגט: צוויי רומענישע אדוואקא-טען האבען ערמארדעט א קריסטליך קינד און האבען געווארפען די שולד אויף פינקעלשטיין. זיי האבען נאכדעם געזוכט צו ערפרעסען געלד פון דעם איד. דער בלבול האט אבער געפלאצט און די ריכטיגע שולדיגע זיינען יעצט אונטער ארעסט.

60 טויזענד דאלאר פאר מעקנא-מארא טרייעל

ביי א זיצונג פון דער אמעריקאן פע-דעריישאן אין אטלאנטא דזשארדזשיא, איז נעכטען בעשלאסען געווארען אוועק צוגעבען איין וואך ווידזשעס פון אלע אפיסערס פאר דעם מעקנאמארא טריי-על ווי מר. סעמיועל גאמפערס האט ערקלעהרט ווערט די סומע בעטרעפען 60 טויזענד דאלאר. די וואך פאנגט זיך אן פון ערשטען נעקסטען מאנאט.

ALLOWAY & CHAMPION, BANKERS & BROKERS

אויב איהר דענקט אהיים צו פאהרען!

עס מאכט ניט אויס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופרידענ-שטעלען. מיר זענען אגענטען פאר די גרעסטע און בעסטע שנעלשיף קאמפאניעס. אונזערע אידישע בעאמטע שטעלען זיך גערן צו אייער דינסט און וועלען אייך געבען אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע.

מיר האלטען שטענדיג אין אונזערע קאסע איין גרויסע סומע רוססישע, עסטרייכישע און פרעמדע געלדער וועלכע מיר פערקויפען צו די מעססיגסטע פרייזען. מיר שיקען געלד שנעל און זיכער איבער דער גאנצער וועלט.

אללאוועי און טשאמפיאן
667 MAIN STREET